

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA PODCZAS ODBIERANIA DZIECKA Z RODZINY  
W RAZIE BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA ŻYCIA LUB ZDROWIA  
W ZWIĄZKU Z PRZEMOCĄ W RODZINIE**

Dzieci są szczególną kategorią ofiar przemocy w rodzinie - bezbronni i pozbawione jakiegokolwiek możliwości zwrócenia się o pomoc. Przemoc wobec dzieci, w różnych jej wymiarach, należy traktować jako największe okrucieństwo. Dlatego na podstawie obowiązujących przepisów prawnych należy podjąć skuteczne działania mające na celu ochronę dzieci przed krzywdzeniem.

Zadanie to zostało nałożone na trzy służby działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie: pomoc społeczną, Policję, służbę zdrowia. Tylko od współpracy i wspólnego podejmowania decyzji przez pracownika socjalnego, funkcjonariusza Policji i przedstawiciela służby zdrowia (lekarza, ratownika medycznego lub pielęgniarki) uzależniona jest od prawidłowości jej działania.

Zgodnie z art. 12 a Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odebranie dziecka z rodziny może nastąpić w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W brzmieniu art. 12a. *w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.*

## I. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390).
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448).
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 575).

## II. Etapy postępowania w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie

1. Przyjęcie zgłoszenia.
2. Diagnoza sytuacji dziecka pod kątem zasadności odebrania dziecka.
3. Podjęcie decyzji o odebraniu dziecka z rodziny.
4. Odebranie dziecka.

### III. POSTĘPOWANIE SŁUŻB:

#### **Działania pracownika socjalnego**

Pracownik socjalny, w trakcie wykonywania obowiązków służbowych stwierdza bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, związane z występowaniem przemocy w rodzinie, w związku z czym podejmuje działania interwencyjne:

1. wzywa na miejsce czynności przedstawicieli stosownych służb (funkcjonariusza Policji i przedstawiciela ochrony zdrowia: lekarza, ratownika medycznego lub pielęgniarkę), a w razie potrzeby udziela dziecku pierwszej pomocy,
2. po przybyciu na miejsce funkcjonariusza Policji oraz przedstawiciela ochrony zdrowia udziela informacji na temat zaistniałych okoliczności, stanowiących podstawę do odebrania dziecka z rodziny,
3. podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z przedstawicielem ochrony zdrowia (lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką) decyzję o odebraniu dziecka (decyzja musi zapaść jednogłośnie),
4. wręcza rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym dziecka, pisemne pouczenie o prawie złożenia do właściwego miejscowo sądu opiekuńczego zażalenia na odebranie dziecka (załącznik Nr 1); (przypadku złożenia takiego zażalenia do jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do właściwego sądu); w sytuacji braku możliwości przekazania pouczenia, pozostawia się je w widocznym miejscu w miejscu zamieszkania lub, jeżeli nie ma takiej możliwości przesyła, za zwrotnym poświadczeniem odbioru,
5. z zachowaniem szczególnej ostrożności, podejmując działania mające na celu ochronę dziecka przed doznaniem krzywdy fizycznej i moralnej oraz naruszeniem jego dobra, odbiera dziecko z rodziny i umieszcza je u innej nie zamieszkującej wspólnie osoby najbliższej (np. dziadka, babci, dorosłego rodzeństwa), w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej ( w przypadku konieczności umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej kontaktuje się z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku),
6. odbiera na piśmie potwierdzenie przyjęcia dziecka przez osobę najbliższą, rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczą (załącznik Nr 2),
7. niezwłocznie powiadamia sąd opiekuńczy, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin, o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej (załącznik Nr 3),
8. sporządza z przeprowadzonych czynności notatkę służbową.

## Działania Policji

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, po przyjęciu informacji od pracownika socjalnego, funkcjonariusz Policji:

1. bierze udział w procedurze odbioru dziecka,
2. w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy dziecku, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie i wzywa pogotowie ratunkowe,
3. zapewnia bezpieczeństwo osobiste dziecku, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, pracownikowi socjalnemu i innym uczestnikom postępowania,
4. żąda okazania legitymacji przez pracownika socjalnego wykonującego obowiązki służbowe,
5. ustala tożsamość odbieranego dziecka, rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych, pracowników ochrony zdrowia i innych uczestników postępowania obecnych w miejscu wykonywania czynności, ustala tożsamość osoby najbliższej, uprawnionego członka rodziny zastępczej lub uprawnionego pracownika placówki opiekuńczo - wychowawczej, w której umieszczone zostanie dziecko,
6. zapoznaje się ze wszystkimi istotnymi informacjami dotyczącymi dziecka, będącymi w posiadaniu pracownika socjalnego,
7. podejmuje wspólnie z pracownikiem socjalnym i przedstawicielem służby zdrowia decyzję o odebraniu dziecka,
8. na wniosek pracownika socjalnego, w porozumieniu z przedstawicielem ochrony zdrowia (lekarzem, ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką), udziela niezbędnej pomocy przy umieszczeniu dziecka u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej (np. u dziadka, babci, dorosłego rodzeństwa), w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej,
9. wręcza rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym dziecka pisemne pouczenie, o prawie złożenia do właściwego miejscowo sądu opiekuńczego zażalenia na odebranie dziecka, jeżeli pouczenia nie wręczył pracownik socjalny; w przypadku złożenia takiego zażalenia do jednostki organizacyjnej Policji, niezwłocznie przekazuje zażalenie do właściwego miejscowo sądu opiekuńczego,
10. ustala tożsamość osoby najbliższej dla dziecka, uprawnionego członka rodziny zastępczej lub uprawnionego pracownika placówki opiekuńczo - wychowawczej, w której umieszczone zostaje dziecko, sporządza z przeprowadzonych czynności notatkę urzędową i jej kopie przekazuje do sądu opiekuńczego oraz do właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

## **Działania przedstawiciela ochrony zdrowia**

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie przedstawiciel ochrony zdrowia: lekarz, ratownik medyczny lub pielęgniarka podejmuje działania interwencyjne:

1. bierze udział w procedurze odbioru dziecka,
2. określa stan zdrowia dziecka, udziela pomocy medycznej,
3. dokonuje oceny na podstawie informacji i okoliczności faktycznych zastanych na miejscu stopnia zagrożenia życia lub zdrowia dziecka,
4. podejmuje wspólnie z pracownikiem socjalnym i funkcjonariuszem Policji decyzję o odebraniu dziecka.
5. na wniosek pracownika socjalnego, w porozumieniu z funkcjonariuszem Policji, udziela niezbędnej pomocy przy umieszczeniu dziecka u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej (np. u dziadka, babci, dorosłego rodzeństwa), w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

## **IV. ZASADY PRZEWOZU DZIECKA**

Za zabezpieczenie sytuacji dziecka, odpowiadają trzy służby biorące udział w procedurze odbierania dziecka z rodziny: pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji, przedstawiciel ochrony zdrowia.

Jedna ze wskazanych ustawowo służb będzie dysponowała samochodem służbowym lub wykorzystywanym do celów służbowych.

Kwestie techniczne należy rozstrzygnąć przy współpracy i wspólnym podejmowaniu decyzji pomiędzy trzema służbami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie uczestniczącymi w zdarzeniu.

V. Wykaz jednostek/osób z terenu Powiatu Lęborskiego, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

| Lp. | Nazwa jednostki                                         | Adres                                         | Numer telefonu |
|-----|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------|
| 1.  | Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku             | ul. Wyszyńskiego 3<br>84-300 Lębork           | 59 8 622 711   |
| 2.  | Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łebie               | ul. Kościuszki 90 a<br>84-360 Łeba            | 59 8 661 781   |
| 3.  | Ośrodek Pomocy Społecznej w Cewicach                    | ul. 40-lecia PRL 35<br>84-312 Cewice          | 59 8 611 467   |
| 4.  | Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Lęborskiej | ul. Młynarska 11<br>84-351 Nowa Wieś Lęborska | 59 8 612 474   |
| 5.  | Ośrodek Pomocy Społecznej w Wicku                       | ul. Radosna 9<br>84-352 Wicko                 | 59 8 611 119   |
| 6.  | Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku             | ul. Czołgistów 5<br>84-300 Lębork             | 059 8 628 106  |
|     | Kierownik<br>Zdzisław Korda                             |                                               | 606 306 324    |
|     | Zastępca Kierownika<br>Bogusława Lis-Zielińska          |                                               | 504 146 618    |
| 7.  | Policja                                                 |                                               | 997            |
|     | dyżurny                                                 |                                               | 59 8634 822    |
| 8.  | Pogotowie Ratunkowe                                     |                                               | 999            |

P O U C Z E N I E  
O PRAWIE DO ZŁOŻENIA ZAŻALENIA  
NA ODEBRANIE DZIECKA

Prawa rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych:

1. Rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym przysługuje prawo przysługuje zażalenie do Sądu Rejonowego w Łęborku III Wydział Rodzinny i Nieletnich ul. Przyzamyce 2 na odebranie dziecka z rodziny (art. 12b ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku poz. 1390) Termin do wniesienia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od faktycznej czynności odebrania dziecka.
2. Zażalenie może być wniesione za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, którzy dokonali odebrania dziecka. W takim przypadku zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do sądu opiekuńczego.
3. W zażaleniu można domagać się zbadania zasadności i legalności odebrania dziecka oraz prawidłowości jego dokonania (art. 12b ust.1 zdanie 2 ustawy).
4. Sąd rozpatruje zażalenie niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin (art. 12b ust. 3 zdanie 1 ustawy).

Oświadczam, że z powyższymi uprawnieniami zapoznałam(em) się i potwierdzam odbiór pouczenia.

.....  
(data i podpis osoby zapoznającej się z uprawnieniami)

.....  
(miejscowość, dnia)

.....  
(godzina)

### Potwierdzenie przyjęcia dziecka

od .....  
(nazwa instytucji lub dane osoby, która zabezpieczyła dziecko do czasu przywiezienia do osoby najbliższej, rodziny zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawczej)

Potwierdzam przyjęcie małoletnich/ małoletniego

Imię ..... Nazwisko ..... Wiek .....

Adres zamieszkania .....

Imię ..... Nazwisko ..... Wiek .....

Adres zamieszkania .....

Imię ..... Nazwisko ..... Wiek .....

Adres zamieszkania .....

Imię ..... Nazwisko ..... Wiek .....

Adres zamieszkania .....

Osoba przyjmująca dziecko/dzieci .....

Miejscowość, dnia .....

POWIADOMIENIE SĄDU O ODEBRANIU DZIECKA

.....  
Miejscowość, dnia

.....  
(imię i nazwisko pracownika socjalnego)

.....  
(pieczęć jednostki)

**Sąd Rejonowy**

**III Wydział Rodzinny i Nieletnich**

**ul. Przyzamcze 2**

**84-300 Lębork**

..... informuje,  
(nazwa ośrodka pomocy społecznej)

że w dniu ..... o godzinie ..... w miejscowości  
..... pod adresem .....  
w obecności:

1. .... (imię i nazwisko pracownika socjalnego)
2. .... (imię i nazwisko funkcjonariusza policji)
3. .... (imię i nazwisko przedstawiciela ochrony zdrowia)

nastąpiło odebranie małoletniego/małoletnich dziecka/dzieci:

1. .... ur. ....
2. .... ur. ....
3. .... ur. ....
4. .... ur. ....
5. .... ur. ....
6. .... ur. ....
7. .... ur. ....

na podstawie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w związku ze stwierdzeniem zagrożenia życia/zdrowia wymienionego/wymienionych dziecka/dzieci.

Małoletnie dziecko/dzieci przebywało/przebywały w obecności następujących osób:

1. .... (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa)
2. .... (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa)
3. .... (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa)
4. .... (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa)

Decyzja o odebraniu dziecka/dzieci została podjęta w związku z następującymi okolicznościami (opis zdarzenia, wnioski oraz podanie stanowisk poszczególnych przedstawicieli służb):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pouczenie o prawie do złożenia zażalenia wręczone zostało .....

Małoletni został/zostali umieszczony/umieszczeni w:

.....

.....

(imię i nazwisko oraz adres osoby, u której umieszczono dziecko/nazwa oraz adres placówki)

do niniejszej informacji dołączamy:

1. Kopię pouczenia rodziców/opiekunów.
2. Zażalenie rodziców/opiekunów na czynność odebrania dziecka.
3. Notatkę służbową funkcjonariusza Policji.
4. .... (inne dokumenty)

.....

(podpis)